

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1916 ἀπέθανε καὶ τὸν φυσικὸν θάνατον καὶ ἐσβέσθη εἰς τῶν ἀστέρων τοῦ νεοελληνικοῦ Γραπτοῦ Λόγου, ὁ ἀλησιμόνη-

τος Μιχαὴλ Μητσάκης — διότι ὁ δυνατὸς ὡραιोगράφος τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσεως, ὁ Μητσάκης τοῦ φωτεινοῦ πνεύματος εἶχε σβύσει ἤδη πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Εἰς τὸ πρόσωπόν του εἶχε συντελεσθῇ ἡ τραγικὴ εἰρωνεία τῆς τύχης τοῦ Γκὺ δὲ Μωπασσάν. Ἐγεννήθη ἐν Μεγάροις τῷ 1868. ἤρξατο τὸ φιλολογικὸν του στάδιον ὡς δημοσιογράφος, ἐξελιχθεὶς εἰς πρώτην τάξεως ὡς ἀριστὴν λογοτέχνην. Ἐγραψε πλείστα ἔργα, κυρίως διηγήματα καὶ ποιητικὰς ἐν τῷ πεζῷ εἰκόνας εἰς ἡμερηίδας, ἡμερολόγια καὶ περιοδικὰ. Διετέλεσε, κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς πνευματικῆς του δημιουργίας, ἐκ τῶν

τακτικῶν συνεργατῶν τοῦ *Ἡμερολογίου*. Ἐκ τῶν ἔργων του ἔξαιρετικὴν θέσιν κατέχουν αἱ «Ἀθηναϊκαὶ Σελίδες» του, αἱ «Ταξειδιωτικαὶ Σημειώσεις», «ἡ Θλίψις τοῦ Μαρμαρίου», «τὸ Φιλί». Ὁ Μητσάκης γράφων *ἔβλεπε τὴν ζωὴν*, κατὰ τὸν Παλαμᾶν. Τὰ πάντα, καὶ τὰ ἐλάχιστα, καὶ τὰ ταπεινὰ καὶ τὰ μηδαμινὰ, ἐνεφανίζοντο ἐνώπιόν του ὡς εἰκόνας μεγαλοπρεπεῖς. Ἀπέδιδε τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῶν πραγμάτων, τὸ ὕλικόν αὐτῶν μέρος τὸ φωτεινὸν καὶ εὐπερίγραφον, χωρὶς τίποτε τὸ προβληματικὸν καὶ ἀόριστον. Τὸ κατωτέρω σκίτσο, ὅπερ χαρακτηρίζει μία δυνατὴ ῥεαλιστικὴ ποίησις, εἶνε ἀπὸ τὰ τελευταῖα του ἔργα, γραφὲν καθ' ὃν χρόνον, διαμένων εἰς Κέρκυραν, εἶχε πάθει τὴν πρώτην διανοητικὴν διατάραξιν. Τὸ παραθέτομεν χάριν τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ *Ἡμερολογίου*.]

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑΝ

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΜΕΓΑΛΟΜΜΑΤΑ

ΧΩΜΕΝΗ μέσα στὰ παλῆὰ βενετσάνικα μουράγια, χάμω στὴ θάλασσα, ἓνα μέτρο ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ νερό, εἰς τὸ βάθος τῆς μικρᾶς κρηφώνας τῆς, ἡ Παναγιά ἡ Μεγαλομμάτα, βλέπει πρὸς τὸ ἀντικρυνὸ νησί. Τέλεια γυναῖκα ὡς τὴ μέση, μὲ τὸ θεῖο παιδί στὴν ἀγκαλιά, γραμμένη ἐπάνω στὸν τοῖχο — ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποιοῦ εὐσεβὲς χέρι, ποιὸν μακρυνὸν αἰῶνα — κάθεται ἀπὸ

κάτ' ἅπ' τὸ μικροσκοπικὸ τῆς βολτάκι ἀπὸ μέσα ἅπ' τὰ μικροσκοπικά τῆς καγκελάκια, ὀλομόναχη καὶ ἥσυχη, ἀσυντρόφευτη καὶ ἔρημη. Ἄλλος κανένας δίπλα, καὶ κανένας γύρω τῆς, Βασίλισσα, κυρὰ μέσα στὸ σπιτάκι τῆς, μέσα στὴ σπηλίτσα τῆς. Μπροστά τῆς, μόνο, τρία κανδηλάκια, κρεμασμέν' ἀπὸ ψηλά, τριγωνικά, ἀκίνητοῦν, ἀνάερα, ρίχνουν τὸ γλυκὸ φῶς τους στὸ γλυκὸ τῆς πρόσωπο, τῆς νύχτες τοῦ χειμῶνα μέσ' στὴ σκοτεινιά τῆς κρατοῦνε συντροφιά, ἐνῶ ἅπ' ὅξω βράζει τὸ ἄγριο πέλαγο. Δεξιᾷ στὸ πλάϊ, καρφωμένο τὸ κουτάκι τῆς, ξύλινο, μικροῦλι καὶ τετράγωνο, καρτερεῖ κανένα ὀβολό, ἀπὸ κανένα ἀνεπόλιστον πιστό, σ' αὐτὸν τὸν ἄπιστον καιρόν. Καὶ χάμω ἓνας μπότης πῆλινος, νὰ δέχεται τὸ λάδι, ποῦ τῆς πᾶνε ἡ γυναῖκες τοῦ λαοῦ. Γιατί ἡ Παναγίτσα εἶνε ἔρημη· ἡ Παναγίτσα εἶνε ἀπροστάτευτη· δὲν ἔχει σχέσι οὔτε μὲ δεσπότη οὔτε μ' ἐκκλησιά· μονάχα ὁ λαὸς τὴν προστατεύει κι' ὁ λαὸς τὴν συντηρεῖ. Καὶ ἡ γυναῖκες τοῦ τῆς πᾶνε τὸ λαδάκι τῆς· κ' ἡ γυναῖκες τοῦ τῆς πᾶν τὰ λουλουδάκια τῆς· κ' ἡ γυναῖκες τοῦ τῆς φέρνουν τὸν παπᾶ νὰ τοὺς διαβάσῃ κάπου-κάπου μιὰ μικρὴ παράκλησι· καὶ οἱ ψαράδες ποῦ περνοῦν μὲ τὰ καϊκια τους, σὰν πιάσουν κᾶνα ψάρι καὶ πορεύονται, ζυγώνουν στὸ μικρὸ τὸ λιμανάκι τῆς, μπαίνουν καὶ τῆς ἀνάφτουν τὸ κεράκι τῆς.

Κ' οἱ ἄρρωστοι, ποῦ πάσχουν κι' ἀπελπίζονται κι' ἀπὸ γιατροὺς τοῦ κόσμου δὲν προσμένουν γιατροειά, τάζονται στὴ Μεγαλομμάτα Παναγιά. Κ' ἡ Παναγιά τοὺς θεραπεύει. Καὶ τῆς πᾶνε τὰ ματάκια τους σὲ φλοῦδα ἀσημένια καὶ τῆς τὰ κρεμοῦν στὸ σπλαχνικὸ τῆς χέρι, τῆς πᾶνε τὰ ποδάρια τὰ σάπια καὶ τῆς τὰ κρεμοῦν — ἀσημένια καὶ χρυσᾶ.

Κι' ὁ σιὸρ Σπῦρος ὁ Μπονέλλης, ὁ ἐπιστάτης τοῦ γειτονικοῦ Ἄη Νικόλα, ὡσὰν γείτονας, ἔρχεται κάθε μέρα, τὴ φροντίζει, τὴ σκουπίζει, τῆς ἀνάφτει τὰ κανδήλια τῆς βράδυ κι' αὐγὴ, τῆς στρώνει στὰ πόδια τῆς τὴ μπόλια τῆς, ποῦ ἀκουμποῦν τὰ βάζα μὲ τὰ φιόρα τῆς, περνώντας τὸ στενὸ τὸ πεζουλάκι τῆς, ὅπου ἔχτισθῃ κάτω εἰς τὴ ῥίζα, στὸ μουράγιο τὸ παχύ, γιὰ νὰ συγκοινωνῇ μὲ τὴ στερεὰ ἡ Παναγίτσα, πατώντας τὰ δύο-τρία τὸ πολὺ σκαλιά, ποῦ κατεβαίνουν ἀπὸ τὴν πορτοῦλα τῆς στὴ θάλασσα, μὲ κίνδυνον νὰ πέσῃ νὰ γλυστρήσῃ στὸ νερό.

Κ' ἐνῶ ἀπάνωθε περνοδιαβαίνει ὁ κόσμος, ἄμαξαις, πεζοί, ἐντόπιοι, ταξειδιῶτες, ἡ ζωὴ τῆς πόλεως, κ' ἐνῶ μπροστά περνοῦν καϊκια καὶ βαπόρια, βάρκες καὶ καράβια, ἡ ζωὴ τῆς θάλασσας, εἴτε ἡ ἡμέρ' ἀπλώνει τὸ καθάριο φῶς, εἴτε ἡ νύχτα ρίχνει τὸ βαθὺ σκοτάδι τῆς, εἴτε βροντᾷ ἡ μπόρα, εἴτε ἡ γαλήνη ἀνασαίνει, ἡ Παναγία ὀλομόναχη καὶ ἥσυχη, ἀσυντρόφευτη καὶ ἔρημη, ἀπροστάτευτη καὶ ἀόρατη, χωμένη μέσα στὰ παλῆὰ βενετσάνικα μουράγια, χάμου στὴ θάλασσα, ἓνα μέτρο ἀπὸ πᾶν' ἅπ' τὸ νερό, εἰς τὸ βάθος τῆς μικρῆς κρυψώνας τῆς, ἀπὸ κάτω ἅπ' τὸ μικρὸ τῆς τὸ βολτάκι, ἀπὸ μέσ' ἅπ' τὰ μικρὰ τῆς

κάγκελα, μὲ τὸ θεῖο παιδί της στὴν ἀγκάλῃ, ἡ Παναγία ἡ Μεγαλομμάτα κυττάζει ἀδιάκοπα μὲ τὰ μεγάλα της γλυκὰ μάτια τὸ λευκὸν κῆμα.

† ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Φανάρι

ΚΑΤΑ τὸν Γύλλιον, ἡ ἐν Κων/λει ἱστορικὴ συνοικία «Φανάριον», ἐν τῇ ὁποίᾳ ἤδρευον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὁ Ἀνώτερος Κληρικός, ὠνομάσθη οὕτω διότι τὸ περικλεῖον αὐτὸν δεύτερον τεῖχος ἐκτίσθη ἐν μιᾷ νυκτί ὑπὸ φανοῖς, ὅτε ἐπικειμένης τῆς πολιορκίας. Ἄλλοι ὅμως συγγραφεῖς διατείνονται ὅτι ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο, διότι ἐπὶ τοῦ παρακειμένου ἀκρωτηρίου θὰ ὑψοῦτο τὸ πάλαι Φανὸς πρὸς ὁδηγίαν τῶν πλοίων διὰ τὰς παρὰ τὸ Πετρίον ὑφάλους πέτρας. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ συνψέσθησαν, ἀπ' αὐτῶν ἀκόμα τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων, οἱ λογιώτεροι καὶ ἐπισημότεροι Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὀνομασθέντες «Φαναριώται».

«Μηδὲν κακὸν εἰσίστω»

Τὸ ῥητὸν τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ἐπέγραφον ἐπὶ τῆς θύρας τῶν νεονύμφων, ἔδωκε δὲ ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνην τοῦ Διογένηος: «Καὶ πόθεν θὰ εἰσέλθῃ ὁ κύριος τῆς οἰκίας». Σήμερον ἐν Κρήτῃ ἡ νύμφη ἐμβαπτίζει τὸν μικρὸν τῆς δάκτυλον ἐντὸς μέλιτος καὶ δι' αὐτοῦ γράφει τρεῖς σταυροὺς, συγχρόνως δὲ καὶ οἱ παριστάμενοι ἄνδρες, ἐκβάλλοντες τὰς μαχαίρας των, πράττουσι τὸ αὐτό, ἵνα ἐκδιώξωσιν οὕτω πᾶσαν δυστυχίαν.

Δύο δώρα τοῦ Νικήτα

Μετὰ τὰς ἐκλάμπρους νίκας τοῦ Νικήτα ὁ Τουρκοφάγος ἔπεμψε εἰς τὴν σύζυγόν του ἐντὸς δέματος καλῶς τετυλιγμένου ταμβακοθήκην ἐκ ξύλου καὶ τὸ ἀκόλουθον γράμμα: «Οἱ στρατιῶταί μου μοὶ προσέφερον τὴν ταμβακοθήκην ταύτην καὶ ξίφος κεκοσμημένον διὰ πολυτίμων λίθων. Τὸ ξίφος ἐδώρησα εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ὑδρας, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ στόλου. Τὴν ταμβακοθήκην ἀποστέλλω εἰς σέ, ἥτις μετὰ τὴν πατριδα εἶσαι τὸ προσφιλέστερόν μοι ὃν ἐπὶ τῆς γῆς».

Κληρικοὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ

Βασιλεύοντος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἡ Ἀγία Σοφία εἶχε χιλίους κληρικούς. Ἡ Νεαρά τοῦ Ἡρακλείου, βασιλεύσαντος κατὰ τὸν Ἡ' αἰῶνα, ὀρίζει: Προσβυτέρους 80, Διακόνους 150, Διακονίσσας 40, Ὑποδιακόνους 70, Ἀναγνώστας 160, Ψάλται 25, Θυρωροὺς 75 ἤτοι ἐν ὅλῃ 600. — Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἡλαττοῦτο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ κράτους, ὅταν τὰ εἰσοδήματα τοῦ Ναοῦ μόλις εἰς φωταφίαν αὐτοῦ ἐπῆρκουν.